

Vasile URSACHE

**Epistole
către
HEFAISTOS**
(vitralii poetice neobizantine)

EDITURA CD PRESS

CUPRINS

Dialog cu Firea prin Hefaistos (Acad. Mihai Cimpoi).....	5
ÎNȚĂIA EPISTOLĂ (ironic-nostalgică, în care se amestecă vedenii din vârsta de fier, cu priveliști din vârsta de siliciu a omenimii).....	7
A DOUA EPISTOLĂ (a cutezanței nesăbuite prin care creatura, simțindu-se creatoare, se obrăznicește în a se asemui Creatorului)	8
EPISTOLA A TREIA (dulce-amară, despre dureros destinul Meșterului)	9
EPISTOLA A PATRA (despre neajunsurile artei de a meșteri, din Cuvânt, cuvinte).....	10
EPISTOLA A CINCEA (rustic-holocaustică, interogativă în stil bucovinean)	11
EPISTOLA A ȘASEA (cu întrebări fără răspuns despre Taina Meșterului)	12
EPISTOLA A ȘAPTEA (în chip de autosonet polifonic).....	13
EPISTOLA A OPTA (antiprometeică, antiicarică și proeoliană)	14
EPISTOLA A NOUA (prevestitoare a celei de-a doua veniri a Pandorei)	16
EPISTOLA A ZECEA (oarecum filoteistă și întrucâtva logofilă)	17

EPISTOLA A UNSPREZECEA (pentru vorbitorii de Carte, prin care se scrie Lumea)	18
EPISTOLA A DOUĂSPREZECEA (a dezbuimăcirii tardive și inutile)	19
A TREISPREZECEA EPISTOLĂ (Dominus mecum perpetuum)	20
A PAISPREZECEA EPISTOLĂ (despre Eghiptul din inima noastră)	21
A CINCISPREZECEA EPISTOLĂ (care îndeamnă la purificare prin hărnicia gândurilor înalte)	22
A ȘAISPREZECEA EPISTOLĂ (pentru ceasurile de priveghere iubitoare și credincioasă)	24
A ȘAPTESPREZECEA EPISTOLĂ (ipoteza erorii de crucificare)	25
A OPTSPREZECEA EPISTOLĂ (folositoare în clipele când iubirea și înțelepciunea par identice)	26
A NOUĂSPREZECEA EPISTOLĂ (iscoditoare asupra puterii Meșterului de a ține Universul în echilibru)	27
A DOUĂZECEA EPISTOLĂ (a smereniei paradoxale)	28
A DOUĂZECI ȘI UNA EPISTOLĂ (despre neputința meșteșugarului de vorbe de a-și perpetua măiestria prin lucrarea ucenicilor)	29
A DOUĂZECI ȘI DOUA EPISTOLĂ (răutăcioasă cu răutățile celor slabi de înger)	30
A DOUĂZECI ȘI TREIA EPISTOLĂ (a geloziei scriitorului față de fierar)	32
A DOUĂZECI ȘI PATRA EPISTOLĂ (despre zbuciumul celui care așteaptă semnele Zeului)	33

A DOUĂZECI ȘI CINCEA EPISTOLĂ (meditativă asupra orogenezei inevitabile a visului)	34
A DOUĂZECI ȘI ȘASEA EPISTOLĂ (închipuind purtarea Zeului în virtutea reciprocității principiului „Precum în Cer, așa și pe pământ”)	35
A DOUĂZECI ȘI ȘAPTEA EPISTOLĂ (a căinței cutezătoare)	36
A DOUĂZECI ȘI OPTA EPISTOLĂ (prin care se încearcă deslușirea legăturilor tainice între îndoială și lucrarea profetică)	37
A DOUĂZECI ȘI NOUA EPISTOLĂ (de încurajare a înălțării lăuntrice)	38
A TREIZECEA EPISTOLĂ (care îndrăznește o altfel de vedere asupra iubirii frumuseții femeiești)	40
A TREIZECI ȘI UNA EPISTOLĂ (despre călătoria spre Damasc a celui care cutează scrierea)	41
A TREIZECI ȘI DOUA EPISTOLĂ (princiară, în stil românesc)	42
A TREIZECI ȘI TREIA EPISTOLĂ (a încrederii meșterului în destinul postum al operei)	43
A TREIZECI ȘI PATRA EPISTOLĂ (cu accente panteiste)	44
A TREIZECI ȘI CINCEA EPISTOLĂ (scrisă în duhul părerii de rău pentru soarta meșterilor care-l slujesc pre Ares)	45
A TREIZECI ȘI ȘASEA EPISTOLĂ (cu trimiteri la învățătura lui Hermes Trismegistul)	46
A TREIZECI ȘI ȘAPTEA EPISTOLĂ (pentru luare aminte în clipele de mângâiere trupească)	48

A TREIZECI ȘI OPTA EPISTOLĂ <i>(povățuitoare ucenicilor ispitiți de gândul că scriu spre folosul lor)</i>	49
A TREIZECI ȘI NOUA EPISTOLĂ <i>(a nostalgiei țăranului urbanizat prin învățătura vechilor cărturari)</i>	50
A PATRUZECEA EPISTOLĂ <i>(spre folosul celor care speră să desăvârșească Lumea prin propria rostire)</i>	51
A PATRUZECI ȘI UNA EPISTOLĂ <i>(născocită cu gândul la alchimiștii din veac)</i>	52
A PATRUZECI ȘI DOUA EPISTOLĂ <i>(dionisiacă, însă cu accente prometeice)</i>	53
A PATRUZECI ȘI TREIA EPISTOLĂ <i>(scrisă după pilda învățaților vechi de la Gange)</i>	54
A PATRUZECI ȘI PATRA EPISTOLĂ <i>(împotriva Nimicului)</i>	56
A PATRUZECI ȘI CINCEA EPISTOLĂ <i>(retrospectiv-dubitativă)</i>	57
A PATRUZECI ȘI ȘASEA EPISTOLĂ <i>(pentru meșterii de tot felul, să le fie reazem în clipa când li se pare că au găsit măsura tuturor lucrurilor)</i>	58
A PATRUZECI ȘI ȘAPTEA EPISTOLĂ <i>(despre Cosmosul rostirii omenești)</i>	59
A PATRUZECI ȘI OPTA EPISTOLĂ <i>(scrisă sub semnul lui Chronos, părintele nostru ucigaș)</i>	60
A PATRUZECI ȘI NOUA EPISTOLĂ <i>(dorită a fi asemenea cercului lui Zalmoxis)</i>	61
Aprecieri critice	63

terține” și se lovește – el însuși – cu întrebări existențiale: Chiar ferărie să fi fost aceea/unde, ca meșter șchiop în chip de zeu,/din humă proastă ai făcut Femeia/ori fulgerele pentru Dumnezeu?//Chiar numai foc să fi avut scânteia/ce ți-a știut răpi-o Prometeu,/dacă din ea a incolțit Ideea/în mințile deprinse doar cu „Eu”?//Pământu-i mut și Cerul nu ne spune,/iar ce ne spun, a desluși nu știm./Cu hieroglife plânge peste rune/taina de care viața ne-o lovim./...Alb, socul înflorește-a rugăciune/în tufa marginii de țintirim (**Epistola a șasea**).

Extinzându-se în spațiu (= spații) și timp (= timpuri), însoțite fiind și de prosopoematice întâmplări parabolice, dialogul devine, astfel, interogativ-existențial, vizând îngânarea tainică dintre murire și nemurire, lucrarea însăși a Părintelui Cel Făr’ de Început, „venirea a doua” a Pandorei cu cutia ei de rele, Facerea cărți prin care se scrie Lumea, meșterirea Nimicului, „truda Duhului rodind pe carte”, „scriptii firii”, „urcarea Finței pe cruce”, închegarea „gândului cel mângaios, cu cel ce doare/gândul AȘA cu gândul ALTCUMVA”, „taina ce leagă părțile-n Întreg”, „înțelesurile lui EXISTĂ”, „curgerea prin Timp”, „drumul spre Damasc”.

Acest volum ne aduce dovada grăitoare a unui poet ce și-a găsit măsura și forma care îl reprezintă cel mai bine – forma epistolară turnată în tipare exacte și scânteind de gânduri.

Alegerea Meșterului-Zeu Hefaistos a fost inspirată.

14 ianuarie 2009
București

Acad. MIHAI CIMPOI

ÎNȚĂIA EPISTOLĂ

(ironic-nostalgică, în care se amestecă vedenii din vârsta de fier, cu priveliști din vârsta de siliciu a omenimii)

Tu mai exiști, fierare? Mai lovești metalul răstignit pe nicovală?
Ori ros ca de rugină de vreo boală
șomezi în fața porților cerești?

Întreb, că nu mai văd armuri de gală,
nici meșteri asudând cu fieru-n clești;
răspund rotund ca niște guri de pești
cuptoare moarte învelite-n smoală!

Din jungla mea de plastic și siliciu,
gândesc la zeul făurar de stele.
(O, a gândi, ce vechi și crunt supliciu
când visurilor li se pun atele!)

Citesc din Hesiod – secret deliciu –
iar boschetarii zgârmă prin pubele.

Joi, 18 decembrie 2003

Epistolă izbutită într-o seară, după ce am scris „o samă de urări de Crăciun, pre versuri tocmite”. Scriind, m-a tulburat un sentiment straniu: parcă ar fi privit cineva batjocoritor peste umărul meu stâng. O fi fost duhul vreunui poet de demult, care, din cine știe ce pricini, mai dă târcoale optzeciștilor eșuați printre bancurile literare ale doămiiștilor? O fi fost ingerul păzitor al unui viitor mare poet al secolului XXI, de puțină vreme născut? Ori, poate, altfel de duh, trimis de mai-marii lui cu cine știe ce treburi...? Eu țin minte doar atât: că stiloul mi-a alunecat pe dosul cartonului poștal, ajungând pe ciorna acestei epistole. Iar, în gând, au înflorit hexametreele lui Hesiod, în a cărui Teogonie sălășluiește Hefaistos, zeu pe care chiar și dicționarele îl ignoră. Și, pe măsură ce scriitura se înfiripa decasilabic și endecasilabic, simțeam tot mai lămurit dorul pentru cel mai slut și mai nefericit dintre olimpieri.

A DOUA EPISTOLĂ

(a cutezanței nesăbuite prin care creatura, simțindu-se creatoare, se obrăznicește în a se asemui Creatorului)

Se zice cum că versurilor mele
le-aș fi ceea ce-i Zeus pentru zei:
prin adulter tind regnul către stele,
născând în coriambi sau în trohei.

Întemnițai ce scris-au frații mei –
cum Zeus pe Titani – întru acele
Tartăruri încuiate-n șapte chei
din însuși subpământul minții mele.

Vorbirea părintească, preaiubită,
cu tot cu plodul ei o înghiții,
ca nu cumva să pier – cum e-n ursită –
răpus de viitorii mei copii.

Și tot precum lui Zeus mi se-ntâmplă:
pruncu-nghițit îl nasc, gemând, prin tâmplă.

Vineri, 19 martie 2004

Misiva aceasta nerușinată a fost născocită tot seara. În valurile somnoroase ale Dâmboviței, se sinucideau cei din urmă fulgi, iar colegii de la revista „PP” trebăluiau la ultimul almanah al tuturor timpurilor. Vrând să mă bucure, șeful lor mi-a cerut spre publicare „câteva poezule”. Numai că eu, din dorința de a avea un cititor în plus, i-am scris și lui Hefaistos, la care mă gândesc tot mai des în ultima vreme. Oare așa or fi pățit și sonetiștii din zorii Renașterii? Oricum, dacă, prin absurd, aș fi fost trăitor în vreun polis din Elada, pentru asemenea rânduri, cetite în public, m-ar fi ucis cu pietre. Însă eu sunt un creștin care, deși nu a studiat Imitatio Christi a smeritului învățat Thomas din Kempen, totuși, în copilărie n-a prea lipsit duminicile de la biserică.

EPISTOLA A TREIA

(dulce-amară, despre dureros destinul Meșterului)

De ce nu poți s-atingi desăvârșirea
până nu-nduri cădere și damnare,
zvârlit la câini de propria-ți născătoare
încă din fașă să-ți înfrunți pieirea?

Și decât cine să fii tu mai tare
când în ascuns se încordează firea,
orânduind durerea și iubirea
ca harul să se crească prin lucrare?

Și pildă pentru clipa de-ndoială
unde să cauți când, până la tine,
nimeni n-a meșterit – nici rău, nici bine –
metalul prin ciocan și nicovală?

Sfârâie roua pe-un bujor sălbatic,
ca lacrima căzută pe jeratic.

Vineri, 19 martie 2004

Mi s-a părut puerilă scuza că doar dintr-un automatism de gândire creștină m-am asemuit Chronizilor. Anticii nu înțelegeau sfințenia, nici martiriul mărturisitor. Zeii erau venerați pentru puternicia și nemurirea lor, nu pentru că ar fi fost sfinți. Dacă am măsura faptele Pantheonului elin cu șublerul moralei creștine, Olimpul ar colcăi de păcătoși, aflați într-o perpetuă petrecere vecină cu dezmățul sângeros. După cât de ucigaș s-au purtat Zeus cu tatăl său, Chronos (care, la rândul său, își mânca progeniturile) sau Hera cu slutul și strămbul ei fiu Hefaistos, ar însemna că zicerea „Deus Dei lupus” este mai îndreptățită decât „Homo homini lupus”. Bietului Hefaistos, ce cumplit destin i s-a dat! Cum de nu l-a băgat, oare, în seamă nimeni dintre literații renascentiști sau dintre clasici? Că despre prostănacul de Ares s-au scris sute de tomuri! Unde aș putea găsi o statuie a slutului de Hefaistos? Dar un imn închinat lui, unde aș putea auzi?

EPISTOLA A PATRA

(despre neajunsurile artei de a meșteri,
din Cuvânt, cuvinte)

Din aur sau argint dacă era,
ce sunet minunat, de alăută,
ar fi iscat, sub dăltuirea mea
acest cuvânt cu care sunt în luptă.

Dacă, din Chaosul în stare brută,
sfida nu miezul, ci doar forma sa,
îl încheștam pe veci în absolută
știința de-a strunji și-a fereca.

O, ce întruchipări nemaivăzute
lăsam ca zestre, spre a vă mira,
contrazicând zigzagul cu volute
și cu „a fi” mișelul „a părea”!

Biet rob, Kedalion lângă furnale,
forjez în vers consoana prin vocale.

Luni, 29 martie 2004

Un meșter de case din Fundul Moldovei, scripcar fiind pe la nunțile și clăcile satului, s-a întâmplat să călătorească la Viena, cu taraful lui, ca să-i încante pe belferii strânși să-l serbeze pe Măria Sa Francisc Iosif, la cel de-al șaizecelea an de împărăție. Într-unul din palate, meșterul scripcar a văzut și auzit pentru întâia oară un pian. Și, atât de mult l-a fermecat, încât, din ziua aceea, a prins a-l munci gândul că ar putea și el să-și maistorească o asemenea minunăție în gospodăria lui de la Gura Botășelului. După șapte ani de încercări fără folos și fără nădejde de izbândă, meșterul a luat scripa de grumaz și a zdrobit-o de peretele de răsărit, iar de atunci nimeni nu i-a mai auzit decât bocetul bardei și vaietul joagărului în carnea sonoră a bărnelor de molid. Numai pe la priveghiuri, când se întâmpla să bea pentru iertarea sufletului, fostul scripcar lăcrima și își mărturisea căința că, în pruncie, tat-său nu l-a lăsat să intre ucenic la fierarul satului, ca să fi învățat cum se toarnă „bronzul acela ca frunza de paltin moartă, unde sălășluiește duhul pianului din Viana”.

EPISTOLA A CINCEA

(rustic-holocaustică, interogativă în stil bucovinean)

Ce fel de foc, aprins de către cine,
înmoaie verbul și-l înmlădiază,
de-l pot strunji-n catrene și-n terține
până și eu, țăranul de la Breaza?

Furnalul tainic pentru ce lucrează,
cine și cum și unde-anume-l ține,
când nici în vis și nici cu minte trează
nu știm vorbirea lumii care vine?

Ce ardere-de-tot se ține lanț,
din om în om trecând, a mistuire,
prin oasele topindu-se subțire,
deodată cu argintul din talanți?

Dar, mai ales, să-mi spui cine-i de vină
că ard-de-tot fără să nasc lumină...

Luni, 2 mai 2004

Bătrânul baci Toader își ducea, ca în fiecare primăvară, turma dinspre Baltă, spre culmea Obcioarei, pentru vârat, și tocmai poposisese la noi, ca să se primenească. Prins de joacă în mrejele ei, eu găsiseam un pumn de cuie ruginite și le lăsam să cadă, unul câte unul, printre podelele șopronului în care tata își adăpostea carul iarna și sania vara.

Văzând ce fac, baciul m-a dojenit:

– Astămpără-te, dragul moșului, că faci mare păcat. Pentru fierul din cuiele pe care le risipești, au murit oameni, care pe sub pământ, care mistuiți de cuptoare. Pentru asemenea păcat, te vor arde și pe tine dracii, pe lumea cealaltă, după ce vei îmbătrâni, ca mine, și vei muri.

Spaima aceea de demult mă încearcă și astăzi, când văd și aud cum sute de neoameni se joacă risipind cuvinte făcute din Cuvântul pentru care au murit oameni. Și mă mai încearcă mahnirea că nu mai este nici baciul Toader, ca să le spună cum îi vor arde dracii în veșnicia lumii de apoi.